

ADAVERE PÕHIKOOI ÕPPEKAVA

Adavere

23. märts, 2018.a

Adavere Põhikooli (edaspidi "Kooli") õppekava on kehtestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 15 lõike 1, Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määruse nr 1 "Põhikooli riiklik õppekava" (uus redaktsioon 17.02.2018) § 24 lõike 4 alusel direktori 23. märtsi 2018. a käskkirjaga nr 2.1-5/68

1. Üldsätted

Kooli õppekava koosneb järgmistest osadest:

- 1) õppekava üldosast;
- 2) ainevaldkondade õppeainete ainekavadest põhikoolile, milles on esitatud õppeainete õpitulemused ja õppesisu kirjeldused klassiti;

Kooli õppekava on koolis õpingute (õppe- ja kasvatustegevuse) alusdokument, mis on koostatud riikliku õppekava alusel tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 15 lõikest 1, põhikooli riikliku õppekava § 24 lõikest 1, milles eelkõige tuuakse välja kooli eripärast tulenevad valikud riiklike õppekavade raames ning milles kirjeldatakse õppe rõhuasetused ja tegevused õppekava täitmiseks.

Kooli õppekava koostamisel on lähtunud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest, riiklikest õppekavadest, haridus- ja teadusministri 12. oktoobri 2011. a määrusest nr 62 "Õpilasuuringute ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord" § 1 lõikest 3 ja Vabariigi Valitsuse 20. oktoobri 2011. a määruse nr 136 "Laste liikluskasvatuse kord" § 6 lõikest 3.

Kooli õppekavas käsitletakse õppimist väljundipõhiselt. Väljundipõhise õppekava kõrgeim õpiväljund on omandatud üldpädevused, s.o suutlikkus asjatundlikult, loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida teatud tegevusalal või -valdkonnas, perekonnas, tööl, avalikus elus, kultuurikandjana. Põhikooli lõpuks kujunevad üldpädevused on kirjeldatud põhikooli riikliku õppekava § 4 lõikes 4. Üldpädevused on valdkonna- ja aineülesed ja nende kujunemise tagamine õpilastele on kõigi koolis tegutsevate isikute ühine eesmärk.

Väljundipõhises õppes on rõhuasetus õpilaste poolt õppimise kaudu õppeprotsessi lõpuks omandatavate õpitulemuste saavutamisel ja nende hindamisel. Õpilastel lastakse demonstreerida õpitulemuste omandatust võimalikult erinevates olukordades, tulenevalt õpitulemuse väljundverbist ja antakse soorituste kohta tagasisidet, tuues välja õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning andes soovitusi edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpitulemuse omandamist. Kooli õppekavas esitatud õppesisule pühendatakse arvestatav hulk aega, lähenedes õppesisule mitmekesiselt, nii et õpilased õpivad õpitut kasutama erinevates situatsioonides.

Väljundipõhise õppe õpikäsitus väljendub selles, et õpetamine on õpilase vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna organiseerimine viisil, mille tulemusena saavutab õpilane õppekavas kavandatud õpitulemused/pädevused.

2. Kooli õppekava üldosa

2.1. Kooli väärtused ja eripära

Väärtused

Kõik koolitöötajad lähtuvad oma tegevuses põhikooli riikliku õppekava § 2 lõikes 3 sätestatud üldinimlikest ja ühiskondlikest alusväärtustest, milleks on ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu, vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

Eripära

Kooli eripära väljendub avatud õpikeskkonnaga kooliks olemises, kus edendatakse innovatsiooni ja innovaatilisi õppemeetodeid, mis on suunatud õpilaste motivatsiooni ja tulemuslikkuse suurendamisele. Õppe kavandamisel ja korraldamisel keskendutakse eelkõige õpilastele ning praktilise intelligentsuse kujunemise toetamisele kõikides üldpädevustes.

2.2. Kooli õppe- ja kasvatusesmärgid

Lõpetades kooli on õpilane omandanud üld-, kooliastme- ja ainevaldkonna-pädevused

Õppe- ja kasvatus aineüleseks eesmärgiks on põhikooli riikliku õppekava § 4 lõikes 4 esitatud üldpädevuste, põhikooli riiklikus õppekavas § 7, § 9, § 11 kooliastmeti kirjeldatud pädevuste ning põhikooli riikliku õppekava ainevaldkonnakavades esitatud valdkonnapädevuste kujunemine, arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. a soovitus "Võtmepädevuste kohta elukestvas õppes" sätestatut.

Lõpetades kooli on õpilane saavutanud riiklikes õppekavades esitatud õpitulemused

Põhikooli lõpetamisel saavutatavad õpitulemused on kooskõlas kvalifikatsiooniraamistiku 2. tasemel kirjeldatud üldnõuetega: õpilasel, kes lõpetab põhikooli, on teadmised ainevaldkonnaalaste faktide kohta, põhilised kognitiivsed ja praktilised oskused vastava teabe kasutamiseks, et täita ülesandeid ja lahendada tavalisi probleeme, kasutades lihtsaid reegleid ja töövahendeid ning suutlikkus töötada ja õppida juhendamisel, kuid mõningase iseseisvusega.

Kool toetab iga õpilase individuaalset arengut

Kool aitab kaasa põhikooli õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgeteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.

Põhikooli õpilasele on tagatud eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine

Koolis on loodud põhikooli õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist

Põhikooli õpilasel, kes on läbinud kooli õppekava, on kujunenud põhilised väärtushoiakud ning õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. On loodud alus enesemääratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse. Põhikooli õpilased on jõudnud selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning omavad valmisolekut õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel (elukestvaks õppeks). Põhikooli lõpetanud noorel on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

Õpetuses ning kasvatuses pööratakse erilist tähelepanu eesti keele õppele, kuna tulenevalt põhikooli riikliku õppekava § 3 lõikest 7, seisab Eesti kool eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest.

2.3. Õppekorraldus põhikoolis

2.3.1. Tunnijaotusplaan põhikoolis

Õppeaine	1.	2.	3.	I KA	4.	5.	6.	II KA	7.	8.	9.	III KA
Eesti keel	7	6	6	19	5	3	3	11	2	2	2	6
Kirjandus						2	2	4	2	2	2	6

A-võõrkeel			3	3	3	3	3	9	3	3	3	9
B-võõrkeel							3	3	3	3	3	9
Matemaatika	3	4	4	11	4	4	5	13	5	4	4	13
Loodusõpetus	1	2*	1	4	2	2	3	7	2			2
Geograafia									2	1	2	5
Bioloogia									1	2	2	5
Keemia										2	2	4
Füüsika										2	2	4
Ajalugu						2*	2	4	2	2	2	6
Inimeseõpetus		1	1	2	1*	1	1	3	1	1		2
Ühiskonnaõpetus							1	1			2	2
Muusika	2	2	2	6	2	1	1	4	1	1	1	3
Kunst	2	1	2/1	4,5	1	1	1	3	1	1	1	3
Tööõpetus	1	2	1/2	4,5								
Käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus					2	2	2	6	2	2	1	5
Kehaline kasvatus	3*	3	3	9	3	3	2	8	2	2	2	6
Valikained	2	2	2	6	2	4	1	7	1	2	1	4
Maksimaalne nädalakoormus	20	23	25	68	25	28	30	83	30	32	32	94

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 25 lõikes 2 on sätestatud põhikooli õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus tundides. Põhikooli riiklikus õppekava § 15 lõikes 3 on sätestatud põhikooli kohustuslike õppeainete nädalatundide arv. Tulenevalt põhikooli riiklikus õppekavas esitatud kohustuslikest nädalatundide arvust ning lubatud vabast tunniressursist, mis jääb kohustusliku ja maksimaalselt lubatu vahele, on koostatud tunnijaotusplaan.

2.3.2. Valikainete ja võõrkeelte valik

Valikained	1.	2.	3.	I KA	4.	5.	6.	II KA	7.	8.	9.	III KA
Informaatika						1	1/0	2	1	1		2
Karjääriõpetus										1	1	2
Ettevõtlus- ja majandusõpetus						1	0/1	1				

Turvalisusõpetus		1		1							
Tantsu- ja liikumisõpetus	2	2	2	6	2			2			
Keskkonnaõpetus						1		1			
Robotika						1		1			

Valikained põhikoolis on kooli valik ning nende õpetamine toimub vaba tunniressursi arvelt, pidades silmas põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 25 lõikes 2 sätestatud suurimat lubatud õppekoormust nädalas.

A-võõrkeelena õpetatakse inglise keelt.

B-võõrkeelena õpetatakse vene keelt.

Lihtsustatud õppekava õpilastele õpetatakse võõrkeelena inglise keelt. Õpe algab 5. klassist.

2.3.3. Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine

Läbivate teemade rakendamine

Läbivate teemade õpetus realiseerub kogu koolipere ühise toimimise kaudu, põhinedes lõimingu ja keskkonna korraldusel.

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on ainevaldkonnaülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- 1) õppekeskkonna korralduses - kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärke;
- 2) aineõppes - läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineüleseid, klassidevahelisi ja ülekooolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- 3) valikainete valikul - valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
- 4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös - õpilased võivad loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna, lähtuda läbivast teemast;
- 5) klassivälises õppetegevuses: võimalusel korraldatakse koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaletakse maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

Aineõppel põhinev läbivate teemade kasutamine arvestab ainekavades toodud seoseid läbivate teemade taotlustega ning õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vajadust läbivate teemade käsitlemisel. Läbivate teemade taotluste elluviimine toimub ka valikainete kaudu. Õppeainete ja ainevaldkondade panus läbiva teema käsitlemisse on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev.

Õpikeskkonna korraldamise kaudu luuakse võimalused läbivate teemadega tegelemiseks. Läbivate teemade taotluste elluviimiseks kasutatakse nii vaimset, sotsiaalset kui ka füüsilist õpikeskkonda. Klassi-

ja koolivälisel tegevusel põhinev läbivate teemade käsitlemine toimub projekti- ning partnerlustegevuste kaudu, mille eesmärgid ja tulemused on seotud läbivate teemade taotlustega.

Lõimingu rakendamine

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus õpetaja töö planeerimise ja kooli üldtööplaani tasandil.

Lõimingu mõte avaldub selles, et ühel või teisel moel seostatakse eraldiseisvaid õpetatavaid teadmisi ja oskusi, asetades need reaalse elu konteksti ning aidatakse õpilastel neid mõtestada ning seostada üheks tervikuks. Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisest projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldatakse koolis õpet ja kujundatakse õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärgid ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku. Õppe lõimingu taotlejad tunnivälised ja ülekoolilised projektid kavandatakse õpetajate poolt koostöös iga õppeaasta alguseks.

Need kajastuvad kooli üldtööplaanis ning üldtööplaanist tulenevalt arvestab õpetaja nendega oma tööd planeerides. Lõiming on õpetajate teadlik katse seostada erinevaid teadmisi ja oskusi ning õppemeetodeid omavahel nii, et saavutada õppekava ja õpetuse terviklikkus. Õpetuse terviklikkuse saavutamise kaudu püüeldakse selles suunas, et toetada parimal moel õpilase sisemise lõimingu tekkimist ning üldpädevuste kujunemist.

Lõimingul on oluline roll õppimise fragmenteerituse vähendamises, eesmärgiga muuta õppimine õpilase jaoks tähenduslikuks. Õppetegevuses aidatakse teadmisi konstrueerida tähenduslikkuse kontekstis. Selle saavutamiseks kasutatakse probleemõpet, mis julgustab õpilasi uurima võimalusi, välja mõtlema alternatiivseid lahendusi, tegema koostööd teiste õpilastega, välja pakkuma ideid ja hüpoteese ning lõpuks välja pakkuma parima lahenduse, mille nad ise leidsid. Lõiming võimaldab püüelda suunas, kus õpilased areneksid aktiivseteks ennastjuhtivateks õppijateks, kes konstrueerivad oma teadmisi varasematele teadmistele tuginedes ning õppimise käigus omandatud kogemusi ja seoseid kasutades.

Lõimingu puhul on oluline lõimingutsentri määratlemine. Lõimingutsentrit kasutatakse millegi saavutamiseks. Lõimingutsenter on midagi, mille ümber õppetegevus kavandatakse. Lõimingutsentriks võib olla mingi teadmine, oskus või suhtumine või mingi keskne idee kui fokuseeriv tseenter. Kooli õppekava kontekstis on sellisteks kesketeks aineülesteks ideedeks pädevused. Pädevusi käsitleme kui lõimingutsentreid, mis on aluseks suutlikkuse kujunemisele. Pädevuste kujundamist taotletakse nii õppe- kui ka õppekavavälises tegevuses.

Lõimingutsentriks võivad olla erinevad õppeviisid (individuaalne, paaris- ja rühmatöö, diskussioon, ajurünnak, probleemõpe, õppekäik, ekskursioon, matk), mis aitavad õpilasel omandada erinevaid töövõtteid ja saada kogemusi, või õppeülesanded (projekt, referaat, uurimistöö, loovtöö, essee), mis täidavad olulist rolli sisemise lõimingu saavutamisel. Lõiminguks võib olla ka mis tahes probleem, meetod või vahend, millega kaks või enam õpikogemust seostatakse

Lõimimise esimeseks sammuks on lõimingutsentri määratlemine, mille leiab õppekava üldosast ja ainekavadest esitatuna ainevaldkondade kaupa. Üldpädevuste kujundamist on käsitletud täpsemalt ainevaldkondade kirjeldustes. Valdkonnasisese lõimingu aluseks on vastava valdkonnapädevuse kujunemine. Valdkonnaülese lõimingu aluseks on pädevused kooliastmeti.

Kui lõimingutsenter on valitud, tuleb selle käsitlemiseks leida sobiv lõiminguviis ja sellega seotud tegevused. Tegevused peavad olema õpetaja poolt valitud hariduslikult tähenduslikud ja soodustama iga aine õpitulemuste saavutamist ka siis, kui nad ei sisalda endas lõimingu. Lõiming väljendub õpetaja töö planeerimisel õppetegevustena. Tegevusteks võivad olla projektide kavandamine ja teostamine, probleemide lahendamine, uurimine, küsimuste esitamine ja neile vastuste leidmine. Lõimingu õnnestumiseks on oluline õpetajate koostöö. Selleks on koolis loodud võimalused õpetajate omavaheliseks tihedaks koostööks.

Lõimingu viisi valik on õpetajale vaba ning viisi valik sõltub sellest, mida tahetakse lõimimisega saavutada: kas luua seoseid üksikute õpitulemuste vahel, ainevaldkondade sees ja ainevaldkondade vahel või soovitakse lõimingu saavutada kooliastme pädevusi, üldpädevusi või valdkonnapädevusi. Õpetajal on kasutada järgmised lõiminguviisid: ainetevahelised seosed, ajaline kooskõla, ainetes kombineerimine, teemakeskne ehk multidistsiplinaarne lõiming, interdistsiplinaarne valdkonnasisene või interdistsiplinaarne valdkondade vaheline lõiming.

2.4. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana

"Põhikooli riikliku õppekava" § 15 lõike 9 kohaselt võib õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratletud õpitulemusi.

Kui kooli õppekavavälist õppimist või tegevust arvestatakse koolis õpetatava osana, siis peab olema aru saada, millise õppimise põhjal on seda tehtud ja milliste õpitulemuste saavutamisel on kooli õppekavavälist õppimist või tegevust arvestatud.

Keskne põhimõte on järgmine: lähtutakse õpitu sisust ja õpitulemustest, mitte sellest, kelle juures ja kus õpilane õppis või tegevusi sooritas. Koolil on õigus nõuda täiendavaid materjale, kui tõendusmaterjal pole piisav. Täiendavat materjali ei küsita selle kohta, kes õpilast õpetas või kus ta õppis. Täiendava tõendusmaterjali vajadus võib olla seotud vajadusega paremini mõista, kas taotletavad õpitulemused on omandatud. Väljundipõhises õppes ei ole keskne küsimus selles, kuidas ja kus mingi pädevus või õpitulemus omandati, vaid pigem selles, kas see pädevus või õpitulemus on olemas ja kuidas selle olemasolu on võimalik hinnata. Kooli õppekavavälist õppimist või tegevust ei hinnata mitte kogemuse omandamise, vaid mingi kogemuse omandamise käigus toimunud õppimise põhjal. Õpitu peab olema seotud nende õpitulemustega, mille saavutamist taotletakse. Kindlasti peab õpitu olema määratletav ka tasemega. Põhikoolis arvestatakse samal haridustasemel või kõrgemal tasemel omandatud. On oluline, et mujal õpitu oleks sisuliselt sobiv õppekavaga, mille järgi õpilane koolis õpib.

Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana võimaldab suurendada õpilaste, sealhulgas erivajadustega õpilaste, hariduslikku mobiilsust ning avardada võimalusi kooliväliseks õppeks. Mujal õppimine annab paindlikuma võimaluse hariduse omandamiseks ja annab andekamatele õpilastele võimaluse ennast teostada. Kooli õppekavavälise õppe või tegevuse arvestamisel loetakse tulemused samaväärseks õppekava läbimisel saavutatud õpitulemustega.

Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana on protsess, mis koosneb järgmistest etappidest: taotleja nõustamine, taotluse koostamine ja esitamine direktorile, taotluse hindamine, direktori otsus, (vajadusel) otsuse vaidlustamine ja vaidemenetlus.

Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamisel kooli õppekava osana võivad võimalikud äraütlemised olla seotud:

- tähtajalise aegumisega - kui õppimine on toimunud enam kui kolm aastat tagasi;
- sisulise aegumisega - kuna teatud õpitulemused aeguvad ajas, näiteks seoses infotehnoloogia arenguga;
- topeltarvestamise vältimisega - mujal (näiteks muusikakoolis) õpitu, mille tõenduseks antud muusikakooli tunnistus ei ole automaatselt arvestatav muusika kui õppeaine läbimisena.

Samuti ei arvestata kooli õppekavaväliseid õpinguid või tegevusi seoses kooli lõpetamisega (koolieksami sooritamisel, õpilasuurimuse või praktilise töö sooritamisel ning loovtöö koostamisel).

Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamiseks moodustab direktor taotluse hindamise komisjoni, see koosneb õpetajatest ning nende ülesanne on selgitada, kas kooli õppekavavälised õpingud või tegevused on võimaldanud kooli õppekavas esitatud õpitulemuste omandamist ning kas õpingute või tegevuste käigus omandatu on ajakohane. Hindamisse kaasatakse vähemalt kaks õpetajat, kes tunnevad

terviklikult ja põhjalikult õppekava, kellel on kõrgelt arenenud empaatia- ja üldistusvõime, kes aktsepteerivad, et õppimine võib toimuda ka väljaspool kooli ja õppekava, kes tunnevad kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise erinevaid hindamise vahendeid ja nende kasutamise võimalusi.

Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste kaudu omandatud hinnatakse palju rangemalt ja põhjalikumalt kui õppekava tavapärasel vormis läbinute tulemusi. Põhjuseks on asjaolu, et tavapärasel vormis õppeprotsessi läbinutel on suurem tõenäosus omandada ühesuguseid õpitulemusi. Rangem ja põhjalikum hindamine on õigustatud ka seetõttu, et hoida ära olukorda, kus ühtedelt õpilastelt nõutakse oluliselt rohkem kui teistelt - kõik õpilased saavad ju ühesuguse lõputunnistuse.

Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamisel tagatakse kvaliteet selle kaudu, et uuritakse õpilase esitatud õpitulemuste omandatuse tõendamist võimaldavate materjalide ning nende vastavust nendele õpitulemustele, mille arvestamist taotletakse. Üldjuhul on esitatavaks tõendusmaterjaliks õpilase kirjalik refleksioon või analüüs õpitu kohta ning dokumenteeritud tõendusmaterjalid. Reeglina toimub ka õpilasega vestlus. Hindamisel eristatakse otseseid ja kaudseid tõendeid. Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise hindamine toetub vaid tõendusmaterjalidele. Tõendusmaterjalideks võivad olla primaarsed tõendusmaterjalid (töönäidised, kirjutatud projektid, uurimistööd, artiklid, kavandid, projekti ja/või uurimistöö aruanded jm, mis otseselt tõendavad taotleja pädevusi või õpitulemusi), sekundaarsed tõendusmaterjalid (õpisoorituste tõend või hinneteleht, juhendaja või kogenuma kolleegi hinnang, õppeaine kava, kus on kirjas õppeaine eesmärgid, õpitulemused, sisu lühikirjeldus, maht tundides, tõendus tegevuste sooritamise kohta) või narratiivsed tõendusmaterjalid (igasugused oma õppimise ning tegevuse analüütilised käsitlused, kus taotleja seostab õpitud taotletava õppeaine õpitulemustega, taotleja kogemuse-alane refleksioon). Tavaliselt on tõendusmaterjalid omavahel kombineeritud. Hindamiskomisjonil on õigus nõuda täiendavaid tõendusmaterjale, kui esitatud tõendusmaterjalidest ei ole piisav õpitulemuse omandatuse tõendamiseks.

Õpilasel, või piiratud teovõimega õpilase puhul vanemal, tuleb esitada taotlus etteantud taotlusvormil kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise taotlemiseks. Koos taotlusega esitatakse ka vastav tõendusmaterjal. Tõendusmaterjal võib olla vormistatud õpimapina. Enne taotluse esitamist toimub õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõustamine taotluse esitamise ja nõutavate tõendusmaterjalide vormistamise ja esitamise kohta. Nõustamist viib läbi kooli õppealajuhataja.

2.4.1. Üldpädevuste kujundamiseks ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused

Üldpädevuste kujundamiseks ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks on koolis kavandatud järgmised tegevused:

Õppekava rakendamist toetavad ühistegevused

- Koolisisesed õppepäevad
- Õpetajate poolt kolleegidele läbiviidavad avatud tunnid
- Õpetajate projektiõpet, uurimusi või loomingut tutvustavad seminarid/koolitused
- Õppekäigud, mis toetavad ainevaldkonnaülest pädevuste kujunemist

Ülekoolilised jm ühistegevused (projektid)

- Ainevaldkonniti õpilasuurimusi tutvustavad konverentsid
- Traditsioonilised ülekoolilised ja vallasisesed üritused sh spordiüritused, mis toimuvad igal õppeaastal
- Erinevate tähtpäevadega seotud üritused (näiteks aktused, õpetajate päeva tähistamisega seotud üritused jms)
- Loovtööde ja praktiliste/projektitööde ülevaateüritused (ülevaatenäitus, muusikapäev, teatrifestival, jms, kus õpilased tutvustavad omaloomingut)
- Talgupäevad kaks korda õppeaastas
- Heategevusüritused ja kooli juubeliüritused

- Karjääri- ja töövarjupäevad
- Osalemine projektides (KIK, Ettevõtlik kool, SEL, Ettevõtlusõppe arendamine)

Õppekava rakendamist toetavad ühistegevused ja ülekoolilised ühistegevused (projektid) kirjeldatakse konkreetsemalt kooli üldtööplaanis kooskõlas haridus- ja teadusministri 25. augusti 2010. a määruse 52 "Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord" §-ga 4.

Ühistegevuste kavandamist, läbiviimist ja tulemuslikkuse hindamist korraldab ja koordineerib huvijuht. Kavandatavad ühistegevused toetavad üldpädevuste kujunemist. Kõikidel ühistegevustel on kindlaks määratud juht (projektijuht), kelle ülesanne on koostöös projektirühmaga määratleda ühistegevuse eesmärgid lähtuvalt üldpädevustest. Peale ühistegevuse toimumist viiakse läbi selle tulemuste analüüs lähtuvalt püstitatud eesmärkidest (määratletakse tulemuste ja protsessi tugevused ja nõrkused) ning kavandatakse parendustegevused edaspidiseks.

2.4.2. Liikluskasvatuse teemad kooliastmeti

Üldiseid teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks

Vastavalt liiklusseaduse § 4 lõikele 1 on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

- 1) ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- 2) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

Kooli rolliks on vastavalt liiklusseaduse § 4 lõikele 2 viia läbi laste liikluskasvatust ja valmistada õpilasi ette ohutuks liiklemiseks. Kooli poolt läbiviidav liikluskasvatus toimub vastavalt ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 20. oktoobri 2011. a määrusega nr 136 "Laste liikluskasvatuse kord". Juhindudes maanteeameti veebilehel antud soovitustest, kujundatakse koolis liikluskasvatuse teemade kaudu alljärgnevaid üldiseid teadmisi ja oskuseid ohutuks liiklemiseks kooliastmeti.

I kooliastme lõpuks õpilane:

- väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;
- teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada;
- oskab ohutult evakueeruda koolihoonest;
- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis;
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;
- oskab käituda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;
- oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve- ning küünarnukikaitset, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti;
- oskab käituda ühissõidukeis: siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada;
- oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmiseks ohutut kohta;
- oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
- oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;
- oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust;
- oskab eristada valet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

I kooliastmel on liikluskasvatuse eesmärgiks:

1) ohutuse väärtustamine ning tähelepanu pööramine ohutusele igapäevases õppe- ja kasvatustegevuses;

2) oskus mõista ja väärtustada iseenda ohutust ning ohutut käitumist: ohuolukordade tekkepõhjuste selgitamine, ohu ennetamine, ohutust tagavate turvavahendite kasutamine, abi kutsumine.

II kooliastme lõpuks õpilane:

- väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;
- oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
- oskab ohutult evakueeruda koolist;
- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis ja oskab neid kasutada;
- oskab (vajadusel) kasutada tulekustutustekki;
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;
- oskab käituda/tegutseda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mopeedijuhi kiiver, põlve- ning küünarnukikaitset;
- oskab käituda ühissõidukeis: siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
- tunneb/teab/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutusalaste teemakäsitluste kohta;
- oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja teab, kuidas ohtu vältida,

II kooliastmel on liikluskasvatuse eesmärgiks:

1) õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist: oskus osaleda diskussioonides, kus analüüsitakse ohtu ennetavaid tegevusi, oskus omandada õigeid liiklusalaseid hoiakuid;

2) ohutusalaste teadmiste, oskuste, vilumuste lõimimine. (Laste õpetamine reaalses liikluskeskkonnas, praktilised õppused jne).

III kooliastme lõpuks õpilane:

- väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
- oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- oskab ohutult evakueeruda koolist ja osutada evakueerumisel abi endast noorematele;
- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis ja oskab neid kasutada;
- oskab kustutada väikeseid tulekoldeid, (sh lõke, süttinud rasv pannil jne);
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;
- oskab ohtlike ainetega kokkupuutumisel end kaitsta nende tervist kahjustava toime eest;
- oskab käituda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;
- oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;

- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve- ning küünarnukikaitseid;
- teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);
- on teadlik ohutusala- ja kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti (liiklus)ohutusala- ja kampaaniatega teiste riikidega.

III kooliastmel on liikluskasvatuse eesmärgiks:

- 1) õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist: oskus osaleda diskussioonides, kus analüüsitakse ohtu ennetavaid tegevusi, oskus omandada õigeid liiklusalaseid hoiakuid;
- 2) ohutust tagavatest seadustest tulenevate käitumisharjumuste kujundamine, (teadmiste omandamisest oskuste ja vilumiseni) praktilised ohutusala- ja kampaaniad õppused.

Vabariigi Valitsuse 20. oktoobri 2011. a määruse nr 136 "Laste liikluskasvatuse kord" §-s 5 lõigetes 3 kuni 5 on sätestatud liikluskasvatuse sisu kooliastmeti:

- 1) Põhikooli I astmes (1.-3. klass) on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast;
- 2) Põhikooli II (4.-6. klass) ja III astmes (7.-9. klass) on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna- ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine;

Vabariigi Valitsuse 20. oktoobri 2011. a määruse nr 136 "Laste liikluskasvatuse kord" § 6 lõike 3 kohaselt peavad olema kooli õppekavas määratud kooliastmeti liikluskasvatuse teemad, mis tulenevad riiklike õppekavade läbivast teemast "Tervis ja ohutus" ning § 6 lõike 4 kohaselt tuleb kooli õppekavas määrata ka liikluskasvatuse teema käsitlemise ulatus.

Liikluskasvatuse teemad	Maht tundides õppeaastas klassi kohta
Jalakäija liiklusreeglid	4
Ohutu liikluskäitumine	2
Liikluses kehtivate normide järgimine ja kaasliiklejatega arvestamine	1
Liikluse reeglitest tulenevad õigused, kohustused ja vastutus	1
Kokku:	8

Vabariigi Valitsuse 20. oktoobri 2011. a määruse nr 136 "Laste liikluskasvatuse kord" § 6 lõike 5 kohaselt kavandatakse liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides, õpetajate poolt õppetegevust planeerides. Lõike 6 kohaselt kavandatakse väljaspool õppetundi toimuvad liikluskasvatust toetavad tegevused kooli üldtööplaanis, mille läbiviimise eest vastutab kooli juhtkond.

Ainetundides käsitletavat liikluskasvatuse teemade käsitlemise ulatus ei kajastu käesolevas õppekavas esitatud liikluskasvatuse teemade mahus.

2.4.3. Loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord

Põhikooli lõpetamise tingimuseks on, et õpilane on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv. Loovtöö on õpilase kavandatud, teostatud ja esitletud töö, mis on teostatud juhendamisel. Loovtööna ei esitata ainekava raames ettenähtud tööd. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt.

Kooli poolt valitud läbivatest teemadest lähtuv või õppeaineid lõimiv loovtöö temaatika on järgmine:

- Kultuur meie ümber - eelkõige on seotud läbiva teemaga "Kultuuriline identiteet", kuid võimaldab laialdast õppeainetevahelist lõimingut;
- Meedia, disain, kunst, arhitektuur - temaatika võimaldab laialdast õppeainetevahelist lõimingut, kuid samuti võib lähtuda erinevatest läbivatest teemadest;
- Ettevõtlus- ja majandus – temaatika võimaldab arendada ettevõtlikku mõttelaadi ja ettevõtlusalaste põhiteadmiste omandamist, lõimides matemaatika, eesti keele, infotehnoloogia, ettevõtlikkuse ja karjääri planeerimise teemasid õppekavas.

Täpsema teemavaliku teeb õpilane kooli valitud loovtöö temaatika hulgast koostöös juhendajaga.

Loovtöö tähendab uurimust, projekti, kunstitööd, toote valmistamist, video valmistamist või muud taolist, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv. Uurimus eeldab materjali kogumist, analüüsimist/süsteemiseerimist ja üldistamist ning järelduste tegemist. Projekt eeldab projekti kavandamist, läbiviimist ja tagasisidestamist. Kunstitöö eeldab idee loomist, teose valmistamist ning selle esitlemist avalikult. Loovtööna ei piisa ainuüksi loodu esitamisest, vaid sellele tuleb lisada kirjaliku tööna vajalikud selgitused, mis võimaldavad mõista, kuidas on loovtöö seotud läbiva teemaga "Kultuur ja identiteet" ja/või milliseid õppeaineid on loovtöö lõimiv. Kirjalik selgitus avab loovtöö tausta, esitab eesmärgid ning kirjeldab tööprotsessi ja tulemust.

Loovtöö on koolis korraldatud selliselt, et direktori käskkirjaga moodustatakse loovtööd korraldav töörühm, kes koostab loovtööde kavandamise, teostamise ja vormistamise juhendi. Samuti korraldab töörühm loovtööde tagasisidestamist kujundava hindamise kontekstis. Õpilane valib temaatika, milles ta planeerib loovtööd. Selles etapis on õpilase esmane abistaja klassijuhataja. Seejärel määratakse õpilasele, arvestades üldjuhul tema soovidega, juhendaja. Koostöös juhendajaga tehakse täpsem teemavalik. Loovtöö teema peab lähtuma juhendaja kompetentsusest.

Loovtöö teostab õpilane juhendatud õppeprotsessis. Juhendaja tutvustab õpilasele loovtöö kavandamise, teostamise ja vormistamise juhendit ning annab õpilasele vajaliku õppematerjali valitud teema kohta. Õpilane tutvub vastavasisulisel kirjandusel ja varasemate loovtöödega, sõnastab koostöös juhendajaga idee, koostab loovtöö kavandi, koostab tegevuskava idee/ülesande lahendamiseks, teostab idee ja vormistab selle.

Tulemus vormistatakse viisil, mis võimaldab selle esitlemist teistele. Juhendaja annab loovtööle enne selle esitamist heakskiidu. Loovtöö tulemused salvestatakse viisil, mis võimaldab neid säilitada kooli arhiivis.

Loovtöö loetakse sooritatuks, kui õpilane on esitanud loovtöö kavandi, milles esitatakse töö idee ja pealkiri, ülesanded ja tegevused, mida töö sooritamiseks on vaja teha; töö analüüsi - kas kõik läks plaanipäraselt, mis läks hästi, mis halvasti, mida oleks võinud paremini teha; valminud loovtöö; esitlenud oma loovtööd teistele.

Loovtöö sooritatakse 7. klassis, mõjuval põhjusel võib loovtööd sooritada ka muul ajal (näiteks 8. klassis), kuid mitte hiljem kui 9. klassi esimesel poolaastal. Loovtöö teema lepitakse õpilasega kokku oktoobrikuu esimesel nädalal. Loovtöö peab erandkorras olema sooritatud enne 9. klassi II trimestrit, kui õpilane on asunud vahetult õppima meie kooli 8. või 9. klassis ning eelnevas koolis ei ole õpilane loovtööd sooritanud.

Loovtööde hindamine toimub kujundava hindamise kontekstis. Õpilase loovtööd ei hinnata numbriliselt, vaid talle antakse sõnalist tagasisidet loovtöö teostamise protsessi ja tulemuste kohta.

2.5. Hindamise korraldus põhikoolis

2.5.1. Tulemuse hindamine hindegaga "nõrk", kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine

Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga "nõrk".

2.5.2. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise, õpilaste täiendavale õppetööle jätmise korraldus

Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga "puudulik" või "nõrk" või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.

Järelevastamine ja järeltööde sooritamine toimub õpilase ja õpetaja vahelisel kokkuleppel. Õpetajal puudub volitusnorm sättida ajalisi piiranguid õpilase soovile järele vastata või sooritada järeltööd. Samuti puudub õpetajal volitusnorm õpilaste hindamisel arvestada asjaoluga, et hinne on saadud järelevastamise või järeltöö kaudu. Järelevastamine ja järeltöö asendab eelneva hinde, tingimusel et järelevastamise või järeltöö käigus saadud hinne on eelmisest tulemusest parem. Koolis järgitakse põhimõtet, et õpilaste soovi õppida tuleb toetada kogu aeg ning eriti toetatakse õppimist, mis püüdleb senisest parema tulemuse suunas.

Täiendavale õppetööle jätmise korral teeb vastava otsuse õppenõukogu. Õppenõukogu otsustab ka täiendava õppetöö mahu, mis on üldjuhul 10 koolipäeva. Täiendavale õppetööle jäetud õpilast juhendatakse individuaalselt. Kool arvestab põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses toodud piiranguga, kus põhiharidust omandavale õpilasele peab olema tagatud vähemalt kümne järjestikuse nädala pikkune puhkus kõigist õppe ja eksamitega seotud tegevustest.

2.5.3. Hinnete ja hinnangute vaidlustamine

Hinnete ja hinnangute vaidlustamine, sh vaide esitamine ning vaide menetlemine toimub haldusmenetluse seaduse vaidemenetluse regulatsioonist lähtuvalt.

2.5.4. Kokkuvõtva hindamise sagedus

Kokkuvõtvalt hinnatakse trimestrihinnetega.

Kokkuvõtva hindamisena mõistetakse ka teadmiste ja oskuste tõendamist juhul, kui kool vastavalt põhikooli riikliku õppekava § 15 lõikele 9 arvestab kooli õppekava välist õppimist või tegevust koolis õpetatava osana.

2.5.5. Kasutatav hindedüsteem

Koolis kasutatakse viiepallist hindedüsteemi põhikooli riikliku õppekava §-s 21 kirjeldatud tähenduses.

Ettevõtlikkus- ja majandusõppes, kunstiõpetuse, muusikaõpetuse, informaatika ja inimeseõpetuse hindamisel kasutatakse 2018/2019 õppeaastal mitteeristavat hindamist. Mitteeristav hindamine on kokkuvõtva hindamise viis, mille puhul ainekavas määratud õpitulemuste saavutatuse tase pole vaja eristada. Mitteeristava hindamise puhul määratakse piisav õpitulemus, mille saavutamise korral väljendatakse tulemust hindegaga "arvestatud – A" ning millest madalamal tasemel tulemust väljendatakse hindegaga "mittearvestatud – MA".

Hinnata võib ka kujundavalt. Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilaste teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja antakse tagasisidet, innustades ja suunates õpilast edasisel õppimisel.

2.5.6. Kirjeldavate sõnaliste hinnangute kasutamine

Põhikooli I klassis kasutatakse õpilase hindamisel kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid, millel puudub numbriline ekvivalent. Sõnaline hinnang toetub ainekavades iga õpitulemuse kohta koostatud õpitulemuse hindamise kriteeriumitele, mis on väljendatud erinevatel tasanditel.

I klassis kasutatav kokkuvõttev hindamine toimub esimesel trimestril ning väljendub kirjeldavate sõnaliste kokkuvõtivate hinnangute andmisena, millel ei ole numbrilist ekvivalenti. Kokkuvõtvas hinnangus kajastub selgelt, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud.

2.5.7. Põhikooli õpilase käitumise kohta õpilasele ja vanemale kirjaliku tagasiside andmine

Nõuded põhikooli õpilase käitumisele on esitatud kodukorras.

Käitumise kohta toimub tagasisidestamine. Selleks, et anda õpilasele tagasisidet tema käitumise kohta, kirjeldatakse oodatava käitumise komponendid. Kõrgeim tase on see, kuhu suunas peaks õpilase käitumine pürgima ning madalaimal tasemel on esitatud kirjeldus, mis väljendab käitumist, mis on talutav ning mis ei too kaasa käitumise korrigeerimise kohest vajadust.

Käitumise kohta antakse kirjalikku tagasisidet õpilasele ja ka vanemale käitumise kohta vähemalt kolm korda õppeaastas. Käitumise kohta esitatakse informatsioon lähtudes oodatava käitumise kirjeldustest. Tagasisides kirjeldatakse õpilase käitumise tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning ettepanekuid edaspidiseks tegevuseks, mis toetavad õpilase käitumise kujunemist.

Käitumisest teavitamisel lähtub kool haldusmenetluse seaduses § 25 - § 32 sätestatust. Õpilast ja tema vanemat teavitab kool käitumisest elektroonilise õppeinfosüsteemi (eKooli) vahendusel. Kui õpilane ja vanem ei ole andnud nõusolekut käitumisest teavitamiseks elektrooniliselt, teavitab kool õpilast ja vanemat käitumisest paberil oleva dokumendi kättetoimetamise kaudu.

Kui õpilasel ja tema vanemal ei ole võimalik saada teavet käitumisest elektroonilise õppeinfosüsteemi vahendusel, siis saavad nad koolile esitada vastava teabenõude. Vanema teabenõude alusel antakse õpilasele teavet käitumisest (hoolsusest) elektroonilise õppeinfosüsteemi väljavõttena. Väljavõtte elektroonilisest õppeinfosüsteemist toimetatakse õpilase kätte. Väljavõtte elektroonilisest õppeinfosüsteemist saadetakse vanemale õpilase kaudu, kui õpilane on vähemalt 10- aastane. Noorema õpilase puhul saadetakse väljavõtte elektroonilisest õppeinfosüsteemist postiga, kui vanemaga ei ole kokku lepitud teisiti.

2.6. Õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamine

Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt üldjuhul õpib haridusliku erivajadusega õpilane tavaklassis.

Direktor on määranud haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija (edaspidi "Kordineerija"), kelle ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku meeskonnatöö korraldamine tugispetsialistide ja õpetajate vahel ning andekate õpilaste korral kaasatakse koostöösse ka andeka õpilase juhendaja.

Kordineerija toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidisteks õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega. Ühtlasi korraldab õppe koordineerija koolisest meeskonnatööd, samuti koordineerib koolivälises võrgustikutöös osalemist

Direktori otsusel võib haridusliku erivajadusega õpilasele rakendada põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatud üldist tuge, kui õpilasel tekib takistusi koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel ning mille rakendamise eeldusena ei ole ette nähtud koolivälise nõustamismeeskonna soovitus:

- tugispetsialisti teenus;
- individuaalse õppekava rakendamine;
- õpetaja pakutav individuaalne juhendamine;
- vajadusel õpiabitundide korraldamine individuaalselt või rühmas

Kui kooli tagatud üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, siis rakendab kool õpilasele koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel tõhustatud tuge. Kool rakendab tõhustatud tuge õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika- ja käitumishäire või muu tervise seisundi või puude tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:

- Pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes, mitmes või kõikides ainetes;
- Pidevat tugispetsialistide teenust ja osajaga õpet individuaalselt või rühmas;
- Pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal.

Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel tõhustatud toe väimaldamiseks kantakse hariduse infosüsteemi pärast seda, kui vanem on andnud nõusoleku soovitud rakendamiseks.

Lisaks eelnevale võimaldab kool õpilasele vajaliku toe pakkumiseks (vanema nõusolekul) õppimist õpiabirühmas vähemalt ühel trimestril õppeaastas.

Kui õpilase hariduslik erivajadus tuleneb tema andekusest, tagatakse talle individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt haridusprogrammide või teiste haridusasutuste kaudu.

Meetme rakendamise perioodil jälgivad õpilasega tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid õpilase arengut ja toimetulekut.

Meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kord õppeaastas õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitusel.

Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale ja vajaduse korral kooli direktorile edasisteks tegevusteks: meetme rakendamise lõpetamine; meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil; meetme vahetamine või muu meetme lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või koolivälise nõustamismeeskonna poole pöördumise soovitamine.

Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitusel õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitusel, testimiste ja uuringute tulemused ning koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud meetmed dokumenteeritakse haridusliku erivajadusega õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardil. Individuaalse arengu jälgimise kaardi koostamise ja täitmise eest vastutavad isikud koolis määrab direktor.

2.6.1. Individuaalse õppekava koostamine õpilasele, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused

Individuaalse õppekava määramisel ja koostamisel lähtutakse põhikooli riiklikus õppekavas § 17 lõikes 8 sätestatust.

Kool koostab õpilasele individuaalse õppekava, kui:

- 1) õpilasele rakendatakse õppekorraldust, mille puhul õpilane on väga vähesel määral kaasatud klassis läbiviidavasse õppesse;
- 2) õpilase õppekava erineb klassile koostatud õppekavast;
- 3) õpilase klassi läbimise aega või nominaalset õppeaega muudetakse;
- 4) koolivälise nõustamismeeskond on andnud õpilase arengu toetamiseks soovitud vähendada või asendada riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemusi või vabastada õpilane kohustusliku õppeaine õppimisest

Õpilane viiakse individuaalsele õppekavale üle Vabariigi Valitsuse 5.augusti 2004. a määruse nr 265 "Eesti Hariduse Infosüsteemi asutamine ning põhimäärus" § 28 punkti 6 alusel, mille kohaselt individuaalsele õppekavale üleviimine vormistatakse direktori käskkirjaga. Haridus- ja teadusministri 25. augusti 2010. a määruse nr 52 "Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord" § 6 lõike 2 kohaselt märgitakse õpilasraamatu õpilase leheküljele andmed individuaalse õppekava rakendamise kohta. Haridus- ja teadusministri 25. augusti 2010. a määruse nr 52 § 12 lõike 7 kohaselt individuaalse õppekava alusel õppiv õpilane kantakse e-päeviku üldnimekirja vastava märkega.

2.7. Karjääriõppe ja nõustamise korraldamine; ettevõtlikkuse arendamine

Karjääriõpe toimub koolis läbiva teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" käsitlemise kaudu õpetajate kavandatud õppeprotsessi käigus. Läbiva teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" sisu ja eesmärgid arvestatakse kooli õpikeskkonna kujundamisel. Sellest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoollisi projekte. Tunnivälise tegevuse käigus saavad õpilased projekti- ja kutsepäevade, õppekäikude jms raames toetust karjääriotsuste ja eneseteostuse planeerimiseks.

Karjääriinfot edastab ning õpilasi nõustab karjäärikoordinaator/huvijuht.

Karjääriõppe hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamise ning kataloogide tutvustamine edasiõppimise või õppekavavälise õppimise võimaluste kohta. Karjääriõpet toetab veebilehekülj aadressil- www.rajaleidja.ee

Nõustamine toimub eelneval kokkuleppel karjääriõpetaja/huvijuhiga. Karjääriteenuste kättesaadavus tagatakse:

- 1) ainetundides läbiva teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" käsitlemisel;
- 2) valikkursuste kaudu (majandus- ja ettevõtlikkusõpe, tehnoloogia jne);
- 3) ürituste kaudu (teaduspäev, töövarjupäev jne);
- 4) edasiõppimist tutvustavate õppepäevade kaudu nii koolis kui väljapool kooli;
- 5) arenguveestlustel;
- 6) projektides osalemisega.

Koolis korraldatakse õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ja tööturu üldistest suundumustest ning tagatakse õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või - nõustamine) kättesaadavus.

Ettevõtlikus õppes on kooli eesmärgiks seatud ettevõtliku hoiaku kujundamine. Õppeprotsessis saab iga aineõpetaja kaasa aidata ja julgustada noort inimest olema tahan-suudan-teen eluhiakuga, kes on julge algataja, otsib uusi lahendusi, on kõrge motivatsiooniga, tegutseb koos teistega, püstitab eesmärgid, saavutab tulemusi, on vastutustundlik ja hooliv, on võimeline ise ennast analüüsima ning algatatud tegevused lõpuni viima.

„Ettevõtliku kooli“ mudeli rakendamine aitab:

- siduda õpitut **päriseluga**, kus ei mängita vaid tehaksegi päris asju ja tegevusi;
- tehakse edukat **koostööd** lastevanematega ja partneritega;
- muuta õppetöö huvitavamaks;
- tuua **sära silmadesse** nii õpilastel kui ka õpetajatel;
- panustada kohaliku **kogukonna heaks**, tehes midagi realselt ära.

„Ettevõtliku kooli“ võrgustikku kuuluva koolina oleme oma õppeasutuses seadnud hariduse eesmärgiks ettevõtliku hoiaku kujundamise.

2.8. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

Teavitamisel juhendatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses § 55 sätestatust. Õpilaste ja vanemate teavitamine toimub kooli kodukorras sätestatud korra kohaselt. Teavitamisel järgitakse avaliku teabe seaduses ning haldusmenetluse seaduses teavitamise kohta sätestatut.

Koolis jälgivad klassi- või aineõpetajad õpilase arengut ja toimetulekut ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks selgitatakse koolis välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet. Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.

Koolis nõustatakse vajaduse korral õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.

Koolis on tagatud õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavus õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamine ja nõustamine õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks trimestri algul.

Õpilasel on võimalus saada õppekorralduse kohta infot ja nõuandeid.

2.9. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Väljundipõhisel õppel põhinev lähenemine õpetajate koostööle ja töö planeerimisele võimaldab tõsta õpetamise kvaliteeti ning õpilaste poolt saavutatud õpitulemuste taset, vähendada andekamate (rohkem akadeemiliste kalduvustega) ja passiivsemate (kes ei sea endale õppeprotsessis erilisi eesmärke) õppijate õpitulemustes vahet. Kõige üldisemalt võib õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtteid kirjeldada alljärgnevalt:

- kohe õppimise alguses pannakse kõigile arusaadavalt paika oodatavad õppimise tulemused;
- õppeprotsess kujundatakse selliselt, mis võimaldab kõige parimal viisil õppimise tulemused saavutada;
- hindamine võimaldab aru saada, kuidas see õnnestus.

Selleks et kirjeldatud põhimõtted toimiksid tulemuslikult, tuleb väljundipõhist õpet käsitleda tervikliku süsteemina.

Väljundipõhise õppe olulisemaks tunnuseks on õppekavas toodud õpitulemuste, õpitulemuste saavutamiseks valitud õppemeetodite ja õpitulemuste saavutamise hindamiseks kasutatava hindamismeetodi (hindamisülesande) sidusus. Sidusus luuakse õpiväljundis esitatud väljundverbi kaudu. Sisuliselt tähendab see, et nii õppemeetod kui hindamismeetod (hindamisülesanne) peavad tuleneva õpiväljundis ehk õpitulemuses toodud väljundverbist. Sidususe loomine õpitulemuse, õppemeetodi ja hindamismeetodi (hindamisülesande) vahel on õppeprotsessi ülesehitamisel õpetaja üks põhiülesanne oma töö planeerimisel.

Väljundipõhises õppes toimub õpetaja töö planeerimine alljärgnevalt:

- esmalt määratletakse õpitulemused, mida õppimise ja õpetamise kaudu soovitakse saavutada;
- seejärel õpitulemused seostatakse üldpädevustega, läbivate teemadega ning leitakse lõimingu võimalused;
- järgnevalt kavandatakse õpitulemustes sisalduvatest väljundverbidest tulenevalt hindamine (hindamismeetodid ja -kriteeriumid) ning
- lõpuks valitakse lähtuvalt õpitulemustest ja hindamismeetoditest tulenevalt õpetamis-meetodid.

Rõhutada tuleb asjaolu, et õpetamise aluseks ei ole õppesisu, vaid õpitulemused. Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üldpädevused ning valdkonna- ja ainepädevused oleksid saavutatud.

Väljundipõhises õppes käsitletakse õppijat õppeprotsessis aktiivse osalejana. Eelduseks, et ta saaks seda olla, on vajalik, et õppija omaks õppeprotsessi toimumise kohta adekvaatset informatsiooni. Kõige olulisem sellest on kindlasti enne õppimist asjakohase teabe omamine hindamisest - st, kuidas toimub õppimise lõpus kokkuvõttev hindamine, millised on hindamismeetodid ja hindamiskriteeriumid. Kooskõlas põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 55 lõikega 3 peab õpetaja töö planeerimise väljundina trimestri alguses õpilasi teavitama trimestri jooksul läbivatest teemadest, vajalikest õppevahenditest, hindamise korraldusest ja planeeritavatest üritustest. Õpilane peab teadma, mida ja millal ja kuidas hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Vastav informatsioon tuleb õpilastele edastada eKooli kaudu.

Hindamismeetodi puhul on tegemist teadmiste ja oskuste tõendamise viisiga. Hindamismeetodi valikul tuleb lähtuda õpitulemustes sisalduvatest väljundverbidest. Hindamismeetodi juurde määratletakse hindamiskriteeriumid. Hindamiskriteeriumid ehk hindamisjuhised kirjeldavad hindamismeetoditega tõendatavate õpitulemuste oodatavat taset ning ulatust. Hindamiskriteeriumid on sõnastatud õpitulemuste alusel, kuid oluliselt suurema detailsusega. Hindamiskriteeriumid on detailsed kirjeldused selle kohta, milliseid teadmisi, oskusi, hoiakuid, mis tasemel, millise aja jooksul, mis tingimustel ja mahus peab õpilane konkreetse hindamismeetodi kaudu näitama. Hindamiskriteeriumid on kirjeldatud õpetaja töökavas. Oluline on siiski silmas pidada, et hindamise kohta käiva informatsiooni edastamisel tuleb õpetajal järgida alljärgnevat reegleid:

- informatsioon peab olema ühemõtteliselt arusaadav - kõik kes seda loevad, saavad sellest ühtemoodi aru;
- informatsioon peab olema ammendav - edastatav informatsioon ei tekita lisaküsimusi;
- informatsioon ei tohi olla eksitav - hindamisel ei tohi selguda mingid aspektid, mis varem ei olnud teada;
- informatsioon jõuab ka õppijatele kohale - tähtis ei ole mitte see, et vajalik informatsioon on edastatud, vaid et on tagatud vajaliku informatsiooni jõudmine õppijani.

2.10. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Kooli õppekava muutmise algatamine

Kooli õppekava uuendamine või täiendamine toimub algatustaotluse alusel, mis tuleb esitada direktorile kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis koos ettepanekute ja põhjendustega. Direktor otsustab õppekava uuendamise või täiendamise vajaduse. Kooli õppekava uuendamist ja täiendamist võib taotleda iga asjast huvitatud isik.

Kui kooli õppekava uuendamise või täiendamise vajadus on tingitud muudatustest õigusaktides, siis algatab kooli õppekava muutmise direktor.

Kooli õppekava muudatuste ettevalmistamine

Kui direktor on otsustanud kooli õppekava uuendamise ja täiendamise vajaduse, siis kutsub direktor kokku töörühma, lähtudes põhikooli riikliku õppekava § 24 lõikes 3 esitatud sättest, kes valmistab ette kooli õppekava muudatused.

Kooli õppekava muudatused vormistatakse kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõuna. Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu peab olema kooskõlas kehtiva õigusega.

Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu esitamine enne selle kehtestamist arvamuse saamiseks hoolekogule, õppenõukogule, õpilasesindusele

Direktor esitab kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu enne selle kehtestamist arvamuse andmiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.

Direktor vaatab hoolekogu, õpilasesinduse ja õppenõukogu arvamused läbi. Kui hoolekogu, õpilasesindus või õppenõukogu on leidnud, et kavandatavad õppekava muudatused on vastuolus kehtiva õigusega, siis kutsub direktor kokku töörühma, kes viib kooli õppekava muudatused vastavusse kehtiva õigusega.

Kooli õppekava kehtestamine

Tulenevalt põhikooli riiklikust õppekavast § 24 lõikest 4 on kooli õppekava kehtestajaks direktor.

Kui direktor jätab kooli õppekava või selle muudatused kehtestamata, siis algab kooli õppekava uuendamise või täiendamise protsess algusest peale.

Kooli õppekava muudatuste avalikustamine

Kool avalikustab, tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 69 lõikes 1 sätestatud nõudest, kooli õppekava koos muudatustega kooli veebilehel ja loob vallaraamatukogus võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks.

Kooli õppekava muudatused esitatakse kooli õppekava terviktekstis, näidates ära õppekava muutused viitega direktori käskkirja numbrile ja kuupäevale, millega õppekava muudeti. Samuti märgitakse muudatuse viite juurde muudatuse jõustumise kuupäev.